

Christer Edvardsson
Chef företagsenheten
Telefon 08-508 28 977
christer.edvardsson@miljo.stockholm.se

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

TILLSYN ÖVER PCB I BYGGNADER, RAPPORT SOMMAREN 2009

Förslag till beslut

- 1 Godkänna rapporten

Gunnar Söderholm

Gustaf Landahl

Sammanfattning

Miljöförvaltningen redovisar läget vad avser sanering av PCB i byggnader. Som framgår har ännu inte alla inventeringar genomförts även om aktiviteten ökat sedan PCB-förordningen trädde i kraft år 2007. Det finns ett mörkertal vad avser PCB i äldre fastigheter som renoverats/byggs om under perioden 1956-73. Då vissa fastighetsägare samtidigt anför praktiska och ekonomiska problem med att hinna sanera bedömer förvaltningen att arbetet kommer att kräva fortsatt stora resurser de närmaste åren.

Bakgrund

Användningen av PCB förbjöds år 1973, men ämnet finns fortfarande kvar i miljön på grund av dess långa nedbrytningstid. PCB användes i byggprodukter, bland annat i fogmassor, under åren 1956–1973. PCB har också använts som isolering och kylmedel i kondensatorer och transformatorer, golvmassor, färg, självkopierande papper med mera.

PCB och liknande ämnen, som dioxiner, är giftiga och långlivade och innebär särskilda risker för både människans hälsa och vår miljö. PCB är därför ett miljö- och hälsoskadligt ämne som bland annat visat sig kunna påverka immunförsvar, fortplantning och cancerutveckling. Människor får främst i sig PCB via maten. I miljön har PCB även visat sig vara mycket giftigt för däggdjur och fåglar. Särskilt utsatta är arter som står högt upp i näringskedjor som sälar och fiskätande fåglar.

Problemet med PCB i byggnader uppmärksammades på allvar i slutet av 1990-talet och ett omfattande arbete har sedan dess bedrivits för att komma till rätta med problemet.

Byggsektorns kretsloppsråd drev under perioden 1998 – 2002 projektet ”PCB i byggnader” och gjorde då följande åtagande:

”Byggsektorns Kretsloppsråd har antagit ett handlingsprogram för PCB i byggnader, som syftar till att inventera och sanera byggprodukter som innehåller PCB. Programmet innebär att vi i byggsektorn har åtagit oss att se till att de PCB-haltiga material som innebär stor risk för hälsa och miljö skall vara bortsanerade till 2002/2003. Det är i första hand landets fastighetsägare som har ansvaret för att identifiera och byta ut byggmaterial som kan sprida PCB till omgivningen”.

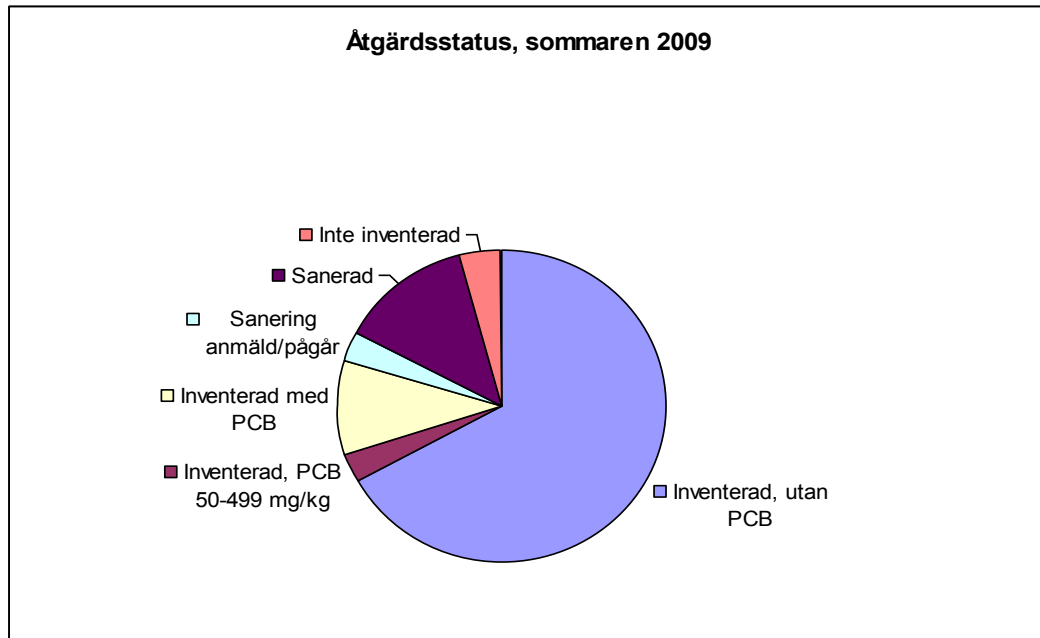
Arbetet har dock inte bedrivits i denna takt och år 2007 beslutade regeringen om en förordning om PCB m.m. Förordningen innehåller bland annat bestämmelser om inventering och sanering av PCB i byggnader och anläggningar. Förordningen trädde i kraft den 1 mars år 2007. För fastighetsägare innebär det en skyldighet att, senast 30 juni 2008, ha inventerat byggnader uppförda eller renoverade under åren 1956–1973. Ägaren ska därefter redovisa hur inventeringen gått till och vilka åtgärder man planerar för att skilja ut och omhänderta PCB-produkterna som farligt avfall. Om inventeringen visar att det finns PCB i fog- eller golvmassor ska ägaren avlägsna sådant material inom föreskriven tid på ett miljömässigt godtagbart sätt.

Om PCB-halten i fog- eller golvmassor är >500 mg/kg ska industribyggnader uppförda eller renoverade åren 1956–1973 saneras senast den 30 juni 2013. Samma tidpunkt gäller för andra byggnader än industribyggnader som är uppförda eller renoverade åren 1970–1973 och för byggnader där fog- och golvmassa använts inomhus. För andra byggnader och anläggningar än industribyggnader som uppförts eller renoverats åren 1956–1969 ska saneringen vara slutförd den 30 juni 2011. (För byggnader som har fog- eller golvmassor med ett PCB-innehåll mellan 50 och 499 mg/kg gäller att sanering ska ske i samband med ombyggnad/rivning).

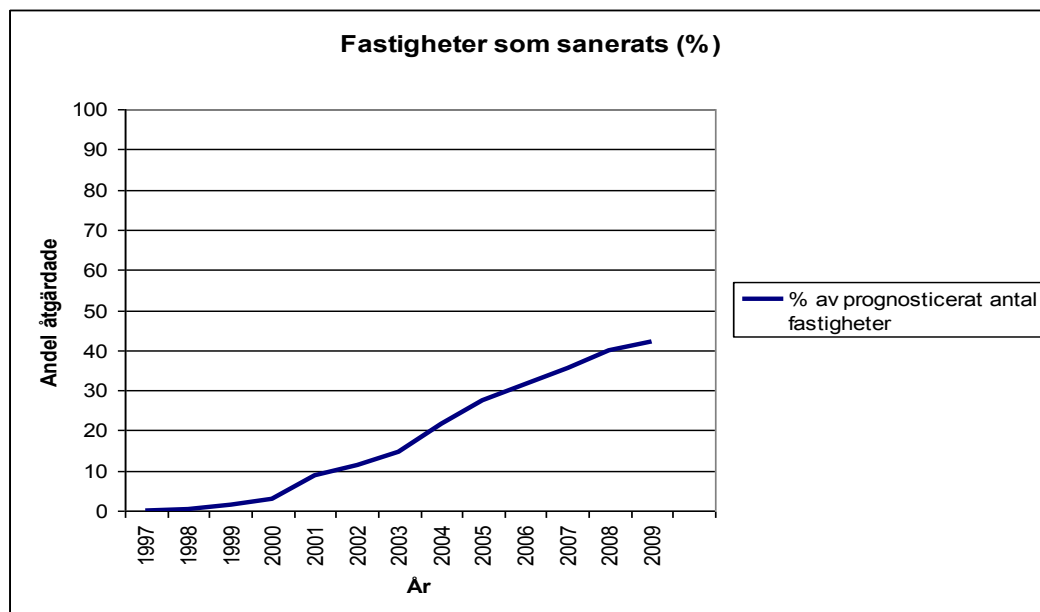
Läget i Stockholm

I miljöförvaltningens PCB-register finns ca 2 350 fastigheter från den aktuella perioden. 324 fastigheter är aktiva, dvs. antingen inventerade med PCB i en omfattning som kräver sanering eller sådana fastigheter där inventering ännu inte redovisats till myndigheten. För de sistnämnda har föreläggande om inventering gått ut i början på 2009 och resultat skulle ha redovisats senast 30 juni 2009.

När detta dokument skrivs har 68 av de 130 fastighetsägare som, i februari, förelades att inventera efterkommit föreläggandet. Ytterligare en handfull förelägganden har meddelats senare.

Av de inventerade fastigheterna har ca 30 % fog- eller golvmassor som innehåller PCB. 90 % av dessa fastigheter har PCB i en halt som omfattas av saneringskravet. Om denna andel också gäller för de fastigheter som nu förelagts om inventering kommer det totala antalet fastigheter som ska saneras att vara mellan 600 och 650 stycken. Enligt de uppgifter som förvaltningen har är 303 av dessa sanerade fram till idag.

Av de fastigheter som anges som ”inventerad med PCB” är 40 % bostadshus och huvuddelen är byggda under perioden 1956-1969 vilket betyder att sanering ska vara färdigställd till 30 juni 2011. Resterande fastigheter är industribyggnader, skolor, sjukhus etc. där sanering ska vara genomförd senast i mitten av år 2013.

Erfarenheter från arbetet

Som en följd av PCB-förordningen har aktiviteten på området ökat påtagligt. Såväl fastighetsägare som konsulter m fl ställer ofta frågor till förvaltningen. Förutom frågor kring fastigheternas status, dvs. om den är inventerad, om PCB påträffats etc., kan det handla om kraven på inventering eller möjligheten att få dispens från förordningens krav på åtgärd, t ex för fogar som byggts in vid fasadrenovering. De sistnämnda frågorna är sådana som bedöms täckas in av det förslag till ändring av förordningen som Naturvårdsverket tagit fram och som nu ligger på miljödepartementets bord.

Antalet saneringsanmälningar tenderar att öka. Sedan mitten av 2008 har 67 anmälningar kommit in. Förvaltningen granskar anmälan, kvitterar den med ett beslut och i normalfallet inspekteras också arbetet. Fastighetsägaren ska, efter slutförd sanering, lämna en rapport bl a över omhändertagna mängder PCB varefter ärendet avslutas. Enligt taxan uttas en avgift om 11 700 kronor för handläggning av dessa ärenden.

Förvaltningen kan konstatera att kvalitén på de inventeringar som utförts i början av 2000-talet varierar väldigt mycket. Exempelvis kan nya inventeringar påvisa PCB i stora mängder i fastigheter som tidigare klassats som fria från PCB. Detta

innebär med all säkerhet att frågan om PCB-sanering, redan av detta skäl, kommer att vara aktuell långt efter de datum lagen säger att fastigheterna ska ha sanerats. En annan orsak till att arbetet kommer att fortsätta är behov av att sanera i de äldre fastigheter som byggts om under den period PCB-haltiga material användes. För denna kategori av fastigheter har förvaltningen endast enstaka uppgifter som inkommit genom att fastighetsägare på eget initiativ inventerat.

Från stora fastighetsägare, som Locum och SISAB, anför man också både praktiska och ekonomiska svårigheter med att hinna med att klara alla saneringar inom utsatta tidsramar.

Exempelvis är sanering av objekt inom sjukvården komplicerade genom att vårdavdelningar o dyl. kan tvingas inskränka/stänga sin verksamhet och ansvariga motsätter sig ofta detta. I andra fall är bedömningen att det inte finns tillräckliga ekonomiska resurser för att bedriva arbetet i önskvärd takt. Förordningen innehåller dock ingen undantagsmöjlighet med hänvisning till dessa problem. Den ekonomiska rimlighetsavvägningen får också anses vara gjord i samband med att slutdatum faststälts.

I PCB-förordningens § 17 finns möjligheten för tillsynsmyndigheten att ge undantag från kravet på sanering ”om en byggnad eller anläggning skall byggas om eller renoveras under de närmast följande åren efter det att PCB-produkten skulle ha avlägsnats får tillsynsmyndigheten medge att avlägsnandet sker i samband med ombyggnaden eller renoveringen.”

Någon definition av vad ”de närmast följande åren” innebär finns inte utan beslut måste fattas av den lokala tillsynsmyndigheten. Förvaltningen tar upp dispensansökningar från en bostadsrättsförening respektive en kommersiell fastighet som separata ärenden.

Slutsatser och åtgärder

I fastighetsbranschen är försäljningar till andra aktörer, bildande av dotterbolag etc. vanligt vilket innebär ganska mycket administrativt arbete för förvaltningen i form av avgiftsbeslut, felaktig fakturering mm.

Som angivits ovan har alla fastigheter ännu inte inventerats och det råder en viss tveksamhet kring om alla saneringar hinner genomföras inom de utsatta tidsfristerna. Frågor om dispenser etc. bedöms också öka ju närmare ”stoppdatum” man kommer.

Förvaltningens bedömning är därför att arbetet med sanering av PCB i byggnader kommer att kräva fortsatt stora insatser.

I fråga om de fastigheter som, trots upprepade uppmaningar, ännu inte inventerats föreslås vitesförelägganden meddelas.

Slut